

Arbetarpartiets Alternativbudget

för Umeå kommun 2024

Umeå 7 juni 2023

Innehållsförteckning

Sammanfattning och metod

A. Ökade behov innebär ökade kostnader	sid 4-5
B. Ökade kostnader kräver ökade intäkter – så finansierar vi behoven	sid 6

Arbetspartiets satsningar – i text	sid 7-8
---	---------

Arbetspartiets satsningar – i siffror	sid 9-10
--	----------

En fördjupning av våra besparingar, inkomstökningar och omfördelningar	sid 11
---	--------

Summering av Alternativbudgeten	sid 12
--	--------

Finansieringsbudgetar: En jämförelse mellan AP och S+MP	sid 13
--	--------

Bilaga 1: Arbetspartiets Alternativbudget vs. Budgetförslaget från S+MP	sid 14
--	--------

Bilaga 2: Resultatutjämningsreserven (RUR)	sid 15-16
---	-----------

Bilaga 3: Två avgörande reformer i ett tioårigt Handlingsprogram för Umeå kommun	sid 17
---	--------

Sammanfattning och metod

Ingress

Sverige är på väg in i en lågkonjunktur. Arbetarpartiet har tidigare försökt bidra till en ökad krismedvetenhet genom att visa på att kostnadsutvecklingen är snabbare än utvecklingen av intäkterna. Därför har vi talat om ett krokodilgap. Men de stora statliga bidragen, under några års tid, har gjort att de underliggande problemen har kunnat skjutas på framtiden. Den pandemidopade ekonomin har inneburit att kommuner som Umeå har kunnat "lunka på" som vanligt. Arbetarpartiet anser att denna tid är över. Kommunen står åter inför ett krokodilgap.

För vår del innebär budgeten en "övergång" för att dämpa smällen från pandemidopning till krokodilgap. Därför har vi ianspråktagit en del av resultatutjämningsreserven (RUR). På ett ansvarsfullt sätt.

Vi ser vår budget för 2024 som det första steget i ett långsiktigt arbete på att få kommunens ekonomi och övriga utveckling i balans år 2034. Det kommer att bli ett hårt arbete.

A. Ökade behov innebär ökade kostnader

Sammanfattning

I. Arbetarpartiets helt övergripande målsättning består i att kompensera kommunens nämnder och deras förvaltningar för de våldsamt ökade nettokostnaderna inför 2024.

a) Dessa våldsamma kostnadsökningar beror främst på den ökade inflationen samt på ökad verksamhet - exempelvis i form av fler äldre inom äldreomsorgen samt fler barn och elever inom skolan. Detta kallas kostnadsökningar på grund av *index- och volym* och handlar om **500 miljoner**.

b) Vi täcker även de ökade nettokostnader som, också på grund av inflationen och (främst) höjda räntor, har påverkat *pensioner och finansnetto*. Det handlar om **140 miljoner**.

Därmed har vi, till skillnad från S+MP-budgeten, undvikit nya nedskärningar.

c) Till detta ska läggas *lagstadgade krav på förbättringar*. Vi finansierar dessa utanför, eller ovanpå, våra medel för att täcka index och volym samt pensioner och finansnetto (som vi i fortsättningen kallar mm). De lagstadgade kraven uppgår till **cirka 45 miljoner**. Vi redogör delvis för de lagstadgade kraven här i sammanfattningen men också - och mer utförligt - under respektive nämnd.

II. Arbetarpartiets Alternativbudget innehåller dessutom vissa, *reella och kvalitetshöjande*, satsningar (förutom ersättningar för index och volym, mm). Våra reella och kvalitetshöjande satsningar sker bland annat inom följande områden:

A. Äldreomsorg samt IFO

Vi prioriterar Äldreomsorgen. Här finns akuta behov av mer personal och ökad utbildning. För att arbetet ska bli mer attraktivt måste möjligheterna öka, både vad gäller kunskaps- och löneutveckling. Förutom att vi kompenserar för index- och volymökningar, mm, gör vi alltså reella och kvalitetshöjande satsningar på:

- Inrättandet av en *utbildnings- eller karriärstege* för undersköterskor och vårdbiträden.

- Vi tillgodoser även det nya lagstadgade kravet på *dygnsvila*.

Dessa satsningar sker alltså ovanpå, eller utanför, index- och volymökningarna, mm, och handlar om sammanlagt **35,6 miljoner**.

- Vi gör även satsningar inom Individ- och familjeomsorgen. Det handlar bland annat om *utbildning* samt om att tillgodose *kraven på dygnsvila*. Totalt **20,0 miljoner**.

B. Skolan

Vi tillskjuter medel till för- och grundskolan samt till i gymnasie- och vuxenutbildningen.

- I för- och grundskolan ligger vår betoning främst på medel för att hantera **pandemins kvardröjande effekter** samt på medel till **elever med särskilda behov** genom resursklasser och satsningar på speciallärare samt på specialpedagoger. Totalt handlar det om **14,6 miljoner**.

- När det gäller gymnasiet och vuxenutbildningen har det tillkommit en rad lagstadgade krav som uppgår till **12,1**

miljoner. Det handlar bl a om att öka antalet elever på Introduktionsprogram. Vi tillskjuter medel för dessa lagstadgade krav – utöver att vi täcker index och volym, m.m.

C. Klimat och miljö

Våra satsningar på dessa områden fördelar sig på ett flertal nämnder. Vi tillskjuter medel på 5,0 miljoner till Tekniska nämnden för att *klimat-anpassa vinterväghållningen*; vi ger 5,0 miljoner extra till Miljö- och hälsoskydd för ett försök med *samordnad varudistribution*; vi satsar även 10,0 miljoner extra på *kollektivtrafiken* som ligger under KS. Sammanlagt uppgår dessa satsningar till **20,0 miljoner**.

D. Fritid

I sammanfattningen vill vi även nämna föreningslivet. Vi *ökar aktivitetsstödet* till föreningarna samt anslår pengar för att *få upp fotbollstålet*. **Sammanlagt 2,0 miljoner**.

Metod

Vår metod utgår alltså ifrån att vi *först* finansierar index- och volymökningar och *sedan* talar om satsningar. De flesta andra partier gör inte så. Därmed blir hela redovisningen av vad som egentligen händer med kommunens verksamheter förvriden – i våra ögon. Se tabellen nedan:

Nämnder	Budget 2023	Utgångsläge Budget 2023 + index o. volym	S+MP Budget 2024	S+MP Jämfört med budget 2023	S+MP Jämfört med utgångsläge
Kommunstyrelsen	-1 114 414	-1 237 146	-1 222 077	-107 663	15 069
Tekniska nämnden	-1 375 965	-1 540 967	-1 463 000	-87 035	77 967
För- och grundskolenämnden	-2 237 659	-2 308 752	-2 306 205	-68 546	2 547
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-576 455	-620 135	-619 239	-42 784	896
Individ- och familjenämnden	-1 572 280	-1 681 411	-1 653 398	-81 118	28 013
Äldrenämnden	-1 263 048	-1 374 303	-1 334 883	-71 835	39 420
Byggnadsnämnden	-53 513	-55 874	-57 774	-4 261	-1 900
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-18 990	-19 943	-20 643	-1 653	-700
Kulturnämnden	-159 176	-164 847	-164 847	-5 671	0
Fritidsnämnden	-146 806	-154 281	-152 810	-6 004	1 471
Kommunfullmäktige	-3 863	-3 971	-3 922	-59	49
Valnämnden	-3 264	-3 384	-18 384	-15 120	-15 000
Personalnämnden	-1 231	-1 263	-1 263	-32	0
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-73 123	-74 719	-73 145	-22	1 574
Överförmyndarnämnden	-15 189	-15 705	-15 705	-516	0
Summa nämnderna	-8 614 976	-9 256 702	-9 107 296	-492 320	149 406
Varav finansiella kostnader pensioner	-43 432	-83 774	-83 774	-40 342	0
Verksamheternas nettokostnader	-8 571 544	-9 172 928	-9 023 522	-451 978	149 406

Några exempel:

S+MP påstår att de gör en satsning på Tekniska nämnden på 87 miljoner (se kolumn 4). Men räknar vi med kostnadsökningarna för index och volym innebär dessa partiets budget en reell nedskärning på 77,9 miljoner (se kolumn 5). Detsamma gäller för För- och grundskolenämnden. S+MP påstår att satsar 68,5 miljoner. Tar vi hänsyn till index o. volym blir det en nedskärning på 2,5 miljoner. Vi kan fortsätta. Deras påstådda satsning på 81,1 miljoner inom Individ- och familjenämnden blir en nedskärning på 28,0 miljoner. Den påstådda satsningen på Äldrenämnden på 71,8 miljoner blir en nedskärning på 39,4 miljoner. Och så vidare.

Arbetarpartiet har inte hittat på detta sätt att räkna. Så kunde alla partier göra fram till 2019. *Sedan dess har, stegvis, index och volym plockats bort ur budgetunderlagen!* Den nya budgetprocessen må ha fördelar. Men den stora nackdelen är att den döljer sanningen om tilldelningen av resurser till nämnder och förvaltningar – den fördunklar vad som egentligen händer både för kommunens anställda och umeborna.

B. Ökade kostnader kräver ökade intäkter – Så finansierar vi behoven

För att kunna finansiera ökningen av index och volym, pensioner och finansnetto samt reella och kvalitetshöjande satsningar har det krävts extraordinära åtgärder inför budgeten 2024!

Utgångsläge

Intäkterna för skatter, generella statsbidrag och utjämningsystem ökar med ca 404 miljoner. Detta räcker dock inte långt. *Kostnaderna* för index och volymer samt pensioner och finansnetto ökar med ca 640 miljoner. Till detta ska läggas cirka 45 miljoner i nya *lagstadgade* kostnadsökningar. Detta innebär att Umeå kommun ligger back med ca 280 miljoner redan i utgångsläget!

Steg 1: Resultatutjämningsreserven, RUR

Kommunens skatteintäkter beräknas bli mindre i förhållande till den tioåriga trenden. Detta öppnar för att använda medel ur Resultat-utjämningsreserven (RUR). Efter kontakt med ekonomiavdelningen har vi fått veta att ett "uttag" ur RUR på 157 miljoner anses vara förenligt med kravet på god ekonomisk hushållning. I budgeten för 2024 använder vi **66,5 miljoner**.

Detta innebär att Arbetarpartiet har kvar $157 - 66,5 = 90,5$ miljoner för att täcka ett eventuellt underskott för 2024 utan att Umeå kommun måste återställa uttaget under kommande tre år.
(Se bilaga 2 för en djupare förklaring av RUR)

Steg 2: Inkomstökningar, besparingar och omfördelningar

Dessa ger totalt **210,1 miljoner**. Se nedan.

■ **Kraftverksamheten (KS):** ökat uttag ger **22,0 miljoner** (som S+MP)

■ **Generellt effektivitetskrav** på 0,3 % (ny förvaltningsorganisation) ger **24,9 miljoner**

■ Besparingar inom KS

Minskade politiska overheadkostnader

Avbolagisering: INAB övergår till förvaltning och UKF

Minskade sjukskrivningar: högre personaltäthet + processorienterat arbetssätt

Totalt **30,0 miljoner**

Minskade anslag: Norrlandsoperan, Bildmuseet, Folkets hus, Curiosum samt omorganisation av Gitarmuseet

Totalt **16,0 miljoner**

Minskade anslag: oförutsedda behov, näringslivsservice, kommunikationsenheten

Totalt **25,0 miljoner**

Halverade anslag för tillväxt och verksamhetsutveckling

Totalt **27,2 miljoner**

■ Besparingar under Kulturnämnden

Kvinnohistoriska museet samordnas med länsmuseum, vilket ger **6,0 miljoner**

Kulturskolan återförs till För- och grundskolenämnden, vilket ger **7,0 miljoner**

(Differensen förklaras av samordningsvinster då kulturskolan åter hamnar under FGN)

■ Investeringar (KS)

Minskad investeringsbudget: lägre avskrivningar och räntekostnader ger **52,0 miljoner**

Arbetarpartiets satsningar – i text

I denna del beskriver vi mer ingående de olika satsningar vi gör – utöver att kompensera för index- och volymökningar, m.m. Satsningarna är fördelade på ett antal områden. Efter varje rubrik kommer en kommentar där vi även jämför våra satsningar med S+MP-budgeten. Detta gör att vår Alternativbudget även kan jämföras med övriga partiers budgetar. Det ska uppmärksammas att vi flyttar kulturskolan från Kulturnämnden till För- och grundskolenämnden. Vi överför även de olika verksamhetsutvecklingsanslagen från Kommunstyrelsen till Individ- och familjenämnden, Tekniska nämnden och Byggnadsnämnden.

1. Äldrenämnden

Äldreomsorgen i Umeå har under årtionden fått stå tillbaka. De som har fått betala priset för denna utveckling är brukarna och personalen. Mot denna bakgrund gör Arbetarpartiet sin största satsning på just äldreomsorgen. Detta genom följande åtgärder:

- Vi lägger 20,0 miljoner på att införa en utbildnings- och karriärstege inom äldreomsorgen. Syftet är att alla ska kunna vidareutveckla sig i jobbet, bland annat genom utbildning. Alla ska ha minst en vårdbiträdesutbildning. Dessa ska kunna vidareutbilda sig till undersköterskor. Undersköterskorna ska kunna specialisera sig inom demens, psykiatri eller handikapp. Kommunen ska bidra ekonomiskt dels till vidareutbildningen, dels genom att utbildningen ska synas i lönekuvertet. Till detta ska läggas att de som behöver språkutbildning måste genomgå en sådan. På detta sätt vill vi skapa en känsla av att alla växer i jobbet. Vår uppfattning är att en utbildnings- och karriärstege kommer att vara avgörande både för att kommunen ska kunna behålla kunskap och erfaren personal samt för att underlätta rekryteringen av ny personal till äldreomsorgen.
- Vi lägger 15,6 miljoner på att klara av den nya lagstiftningen rörande dygnsvila.

Kommentar: Arbetarpartiets satsning är 70,9 miljoner större än den S+MP gör.

2. Individ- och familjenämnden

Inom Individ- och familjenämnden ingår bland annat funktionshinderomsorgen med olika boenden. Även här finns det behov av att erbjuda personalen vidareutbildning i syfte att behålla erfaren personal och underlätta rekryteringen av ny personal.

- Vi lägger 5,0 miljoner på en utbildningssatsning för vårdbiträden, undersköterskor, med flera.
- Vi anslår 12,0 miljoner för att klara av den nya lagstiftningen rörande dygnsvila.

Kommentar: Arbetarpartiets satsning är 43,0 miljoner större än den S+MP gör.

3. För- och grundskolenämnden

Även skolan är en hårt pressad verksamhet med svårigheter att rekrytera ny personal. De båda skolnämnderna har bland annat tvingats hantera effekterna av att elever halkat efter i undervisningen under pandemin. Till detta kommer en rad nya lagar som skolnämnderna måste ta hänsyn till. Det förekommer också en bred diskussion om situationen för elever med behov av särskilt stöd, som exempelvis barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF). Arbetarpartiet gör därför följande satsningar:

- Skolfrånvaron inom för- och grundskola ligger fortfarande betydligt högre än före pandemin. År 2019 låg frånvaron på 5,2 procent och 2022 låg den på hela 11,4 procent – mer än dubbelt så mycket. Vi satsar därför 10,0 miljoner på de fortsatta insatser som krävs för att hantera pandemins konsekvenser.
- Vi satsar 3,0 miljoner på elever med behov av särskilt stöd. Av dessa lägger vi 2,0 miljoner på att tillskapa fler resursklasser och 1,0 miljon på fler utbildningsplatser för speciallärare och specialpedagoger.
- Vi anslår 1,6 miljoner för att kompensera för skärpta lagkrav gällande städning och möbler.
- Kulturskolan återförs till FGN från Kulturnämnden. Detta ökar budgeten för FGN med 30,0 miljoner samtidigt som kulturnämndens budget minskar med 37,0 miljoner. Skillnaden beror på de samordningsvinster som uppstår.

Kommentar: Arbetarpartiets satsning på För- och grundskolenämnden är 40,2 miljoner större än den S+MP gör.

4. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

När det gäller gymnasie- och vuxenutbildningen har en rad nya lagkrav tillkommit som verksamheten måste finansiera. Det handlar bland annat om en ökning av antalet elever på introduktionsprogrammen och utökade utbildningskrav på yrkesprogrammen. Även inom gymnasieskolan skärps kraven på städning. Till detta kommer även en kommande ämnesbetygsreform.

- Vi avsätter 12,1 miljoner för att kompensera för de skärpta lagkraven.

Kommentar: Arbetarpartiets satsning är 11,1 miljoner större än den S+MP gör.

5. Tekniska nämnden

I över ett decennium har de styrande i Umeå kommun gjort neddragningar inom Tekniska nämnden. Detta har bland annat drabbat kommunens gator och de fastigheter i vilka kommunens verksamheter (som utbildning och omsorg) bedrivs. Arbetarpartiet vill bryta denna trend.

- Klimatförändringarna innebär nya problem när det gäller vinterväghållningen. Bland annat väntas mängden nederbörd öka, vilket i vår del av världen innebär kraftigare snöfall. De senaste vintrarnas problem med snö som faller, smälter och sedan fryser till is riskerar att bli allt vanligare. Mot denna bakgrund ökar vi budgeten för vinterväghållningen med 5 miljoner.

Kommentar: Arbetarpartiets satsning är 82,8 miljoner större än den S+MP gör.

6. Miljö- och hälsoskyddsnämnden

För att slå vakt om miljö och klimat gör vi en satsning på en försöksverksamhet med samordnad varudistribution. Liknande satsningar i bland annat Linköping har gett minskade utsläpp från tung trafik med uppåt 50 procent.

- Vi avsätter 5 miljoner till satsningen på samordnad varudistribution.

Kommentar: Våra satsningar är 4,2 miljoner större än S+MP.

7. Fritidsnämnden

Föreningslivet drabbades hårt under coronapandemin, bland annat till följd av deltagarbegränsningar och andra restriktioner. Det finns få verksamheter där varje satsad krona från kommunen ger så stor utdelning som genom det frivilligarbete som utförs inom ramen för föreningslivet.

- Vi anslår en extra stödmiljon till föreningslivet.
- Kommunen måste slå vakt om sina befintliga fritidsanläggningar. Idag ligger det av fotbollen så efterlängtrade fotbollstältet nedpackat. Vi lägger en miljon på att snarast möjligt få upp tältet igen på en ny plats.

Kommentar: Arbetarpartiets satsning är 3,0 miljoner större än S+MP.

8. Brand- och räddningsnämnden

- Vi avsätter 1,9 miljoner för att klara skärpta lagkrav rörande olycksutvärdering och förebyggande verksamhet.

Kommentar: Vår satsning är 3,3 miljoner större än S+MP.

9. Kommunstyrelsen

- Vi avsätter 10,0 miljoner till en satsning på kollektivtrafiken (samma som S+MP).

Anslagen för verksamhetsutveckling

Under de senaste åren har de styrande infört en rad s.k. "verksamhetsutvecklingsanslag". Ansvar för dessa har legat på Kommunstyrelsen trots att utvecklingen av verksamheterna egentligen ligger under andra nämnder och förvaltningar. Vi har därför flyttat dessa anslag från KS till Byggnads-, Tekniska samt Individ- och familjenämnden. I samband med flytten har vi halverat anslagen.

Arbetarpartiets satsningar – i siffror

Jämfört med utgångsläget för 2024 (budget 2023 uppräknad med index o. volymökningar)

Äldrenämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Utbildnings- och karriärstege inom äldreomsorgen	20,0 milj
Lagkrav om förändrad dygnsvila kräver ökad bemanning	15,6 milj
SUMMA	35,6 milj

Individ- och familjenämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Lagkrav om förändrad dygnsvila kräver ökad bemanning	12,0 milj
Verksamhetsutveckling social hållbarhet (flytt från Kommunstyrelsen – halverat bidrag)	3,0 milj
Utbildningssatsning vårdbiträden, undersköterskor, med flera	5,0 milj
SUMMA	20,0 milj

För- och grundskolenämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Tillskapa fler resursklasser	2,0 milj
Skärpta lagkrav städning och möbler	1,6 milj
Fortsatta insatser för att hantera pandemins konsekvenser	10,0 milj
Utökad antal platser för utbildning av speciallärare och specialpedagoger	1,0 milj
SUMMA	14,6 milj

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Skärpta lagkrav:	
Utökad utbildningskrav för yrkesprogram	1,4 milj
Ämnesbetygsreform	3,0 milj
Ökat antal elever på Introduktionsprogram	5,2 milj
Städning, validering, trygghetsskapande åtgärder, m.m.	2,5 milj
SUMMA	12,1 milj

Tekniska nämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Utökad budget, klimatanpassning av vinterväghållningen	5,0 milj
Verksamhetsutveckling digitalisering (flytt från Kommunstyrelsen – halverat bidrag)	3,0 milj
Verksamhetsutveckling klimat (flytt från Kommunstyrelsen – halverat bidrag)	1,5 milj
SUMMA	9,5 milj

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Försöksverksamhet samordnad varudistribution	5,0 milj

Fritidsnämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Utökad aktivitetsstöd till föreningar	1,0 milj
Fotbollstättet	1,0 milj
SUMMA	2,0 milj

Kommunstyrelsen

Fastanställ 500 tillfälligt anställda – avskaffa allmän visstid	0,0 milj
Ökad satsning på kollektivtrafiken (som i S+MP-förslaget)	10,0 milj
SUMMA	10,0 milj

Byggnadsnämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Verksamhetsutveckling bostadsförsörjning (flytt från Kommunstyrelsen – halverat bidrag)	1,5 milj

Brand- och räddningsnämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Högre krav på olycksutvärdering och förbyggande verksamhet	1,9 milj

Valnämnden

Kostnad för EU-valet	15,0 milj
----------------------	-----------

TOTALSUMMA satsningar på olika verksamheter	127,2 milj
--	-------------------

En fördjupning

av våra besparingar, inkomstökningar och omfördelningar

Övergripande besparingar som läggs ut på alla nämnder

Effektivisering genom ny förvaltnings- och nämndsorganisation (0,3 %)	24,9 milj
---	-----------

Kommunstyrelsen – inkomstökningar

Ökat budgeterat uttag kraftverksamhet (som i S+MP-förslaget)	22,0 milj
--	-----------

Kommunstyrelsen – besparingar

Politiska overheadkostnader	10,0 milj
<i>* Ersättningar till kommunalråd samt ordförande, vice ordf och andre vice ordf i nämnderna sänks</i>	
<i>* Mötesarvodena sänks – ersättning för förlorad arbetsinkomst bibehålls</i>	
<i>* Omställningsstöden för tidigare arvoderade politiker förändras för att motverka missbruk</i>	
Avbolagisering – för samordning, transparens och ökad demokrati	10,0 milj
<i>* INAB upplöses, verksamheterna till förvaltning och UKF (5,0 milj)</i>	
<i>* Badhuset läggs under fritidsnämnden - från bolag till förvaltning (3,0 milj)</i>	
<i>* Sammanslagning av företagskuvöser (2,0 milj)</i>	
Minskade sjukskrivningskostnader	10,0 milj
<i>* Ökad personaltäthet</i>	
<i>* Processorierat arbetssätt ger ökat personalinflytande och arbetsglädje</i>	
Gitarrmuseet omorganiserar	4,5 milj
<i>* Gitarrutställningen till Länsmuseum under åren 2024-2025 (inom museets budget)</i>	
<i>* Kommunens stöd till föreningen Guitars upphör</i>	
Minskat anslag Norrlandsoperan	5,0 milj
Minskat anslag Bildmuseum	2,0 milj
Minskat anslag Folkets Hus	3,5 milj
Minskat anslag Curiosum	1,0 milj
Minskat anslag för oförutsedda behov	10,0 milj
Minskat anslag Näringslivsservice (3 milj från drift, 7 milj från "utveckling", 1 milj övrigt)	11,0 milj
Minskat anslag Kommunikationsenheten	4,0 milj
Tillväxtanslaget halveras	9,2 milj
Verksamhetsutvecklingsanslagen flyttas till TN, BN samt IFN och halveras	18,0 milj
Minskad investeringsbudget ger lägre avskrivningar och räntekostnader	52,0 milj
SUMMA	150,2 milj

Kulturnämnden

Kvinnohistoriska museet samordnas med Länsmuseum	6,0 milj
--	----------

Kulturskolan återförs till För- och grundskolenämnden

Ramminsättning Kulturnämnden	37,0 milj
Ramökning För- och grundskolenämnden	-30,0 milj
SUMMA	7,0 milj
<i>Differensen förklaras av samordningsvinster då kulturskolan åter hamnar under FGN</i>	

TOTALSUMMA besparingar, inkomstökningar och omfördelningar	210,1 milj
---	-------------------

Summering av Alternativbudgeten

Arbetarpartiets utgångsläge består av budgeten för år 2023 uppräknad med index- och volymökningar (ökade kostnader för personal, hyror och övrigt samt ökat antal barn, elever, äldre, m m). Siffrorna anges i tusental.

Nämnder	Utgångsläge Budget 2023 uppräknad med index o. volym	Besparingar o. effektiviseringar	Satsningar o. ökade utgifter	Summa AP budget 2024
Kommunstyrelsen	-1 237 146	143 008	0	-1 094 138
Tekniska nämnden	-1 540 967	4 623	-9 500	-1 545 844
För- och grundskolenämnden	-2 308 752	6 926	* -44 600	-2 346 426
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-620 135	1 860	-12 100	-630 375
Individ- och familjenämnden	-1 681 411	5 044	-20 000	-1 696 367
Äldrenämnden	-1 374 303	4 123	-35 600	-1 405 780
Byggnadsnämnden	-55 874	168	0	-57 206
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-19 943	60	-5 000	-24 883
Kulturnämnden	-164 847	* 42 495	0	-121 352
Fritidsnämnden	-154 281	463	-2 000	-155 818
Kommunfullmäktige	-3 971	12	0	-3 959
Valnämnden	-3 384	10	-15 000	-18 374
Personalnämnden	-1 263	4	0	-1 260
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-74 719	224	-1 900	-76 395
Överförmyndarnämnden	-15 705	47	0	-15 658
Summa nämnder	-9 256 702	167 067	-145 700	-9 193 836
<i>Varav finansiella kostnader pensioner</i>	<i>-83 774</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-83 774</i>
Summa verksamheternas nettokostnader	-9 172 928	-	-	-9 110 062
Skatter och bidrag	9 116 244	-	-	9 116 244
Finansnetto	-92 722	20 000	0	-72 722
Resultatkrav	-45 581	-	-	0
Nyttjande av resultatutjämningsreserv	-	-	-	66 540

Specifikationer inom Kommunstyrelsen	Utgångsläge Budget 2023 uppräknad med index o. volym	Besparingar o. effektiviseringar	Satsningar o. ökade utgifter	Summa AP budget 2024
Stadsledningskontor, pol. verksamhet mm	-269 179	48 808	0	-220 372
Kraftverksamhet	167 000	0	22 000	189 000
Kollektivtrafik	-150 566	0	-10 000	-160 566
Umeå Folkets Hus	-27 792	8 000	0	-19 792
Västerbottens museum	-17 664	0	0	-17 664
Norrlandsoperan	-32 331	5 000	0	-27 331
Friskvårdsbidrag	-7 584	0	0	-7 584
Fackliga förtroendemän	-13 918	0	0	-13 918
Utdelning från UKF	0	0	0	0
Tillväxtanslag	-20 315	9 200	0	-11 115
Verksamhetsutveckling – digitalisering	-6 000	** 6 000	0	0
Verksamhetsutveckling – social hållbarhet	-6 000	** 6 000	0	0
Verksamhetsutveckling – bostadsförsörjning	-3 000	** 3 000	0	0
Verksamhetsutveckling – klimat	-3 000	** 3 000	0	0
Anslag för oförutsedda behov	-20 337	10 000	0	-10 337
Avskrivningar	-551 529	32 000	0	-519 529
Utrangeringar	-14 000	0	0	-14 000
Nettokostnad pensioner	-260 931	0	0	-260 931

* Vi flyttar Kulturskolan från KN till FGN. Detta minskar budgeten för KN med 37 miljoner och ökar budgeten för FGN med 30 miljoner.

** Verksamhetsutvecklingsanslagen flyttas till TN, BN och IFN och halveras.

Finansieringsbudgetar

En jämförelse mellan AP och S+MP

Finansieringsbudget Arbetarpartiet

Miljoner kronor

	2024	2025	2026	2027	Totalt 2024-2027
Investeringar	-808,0	-700,0	-700,0	-700,0	-2 908,0
MEX	-173,7	74,9	-45,5	-226,1	-370,4
Finansieras genom					
Resultat *	-66,5	95,4	198,0	205,4	392,3
Avskrivningar	519,5	527,8	552,0	568,3	2 167,6
Pensionsavsättning	132,2	-25,6	-28,3	-23,3	55,0
Utökad låneskuld	396,5	27,5	23,8	175,7	-623,5

* Resultatet är beräknat till 1 % under 2025 och 2 % under 2026-2027

Finansieringsbudget Socialdemokraterna + Miljöpartiet

Miljoner kronor

	2024	2025	2026	2027	Totalt 2024-2027
Investeringar	-1 616,0	-1 404,0	-1 085,2	-974,5	-5 079,7
MEX	-173,7	74,9	-45,5	-226,1	-370,4
Finansieras genom					
Resultat	0	95,4	99,0	102,7	297,1
Avskrivningar	553,1	587,8	624,0	650,3	2 415,2
Pensionsavsättning	132,2	-25,6	-28,3	-23,3	55,0
Utökad låneskuld	1 104,4	671,5	436,0	470,9	-2 682,8

Kommentar:

* Under de fyra åren 2024-2027 ökar Arbetarpartiet låneskulden med 623,5 miljoner. Med liggande budgetförslag från S/MP ökar istället låneskulden med hela 2 682,8 miljoner. Skillnaden mellan AP och S/MP blir därmed 2 059,3 miljoner (2 682,8 - 623,5) under fyraårsperioden – d v s drygt 2 miljarder!

Arbetarpartiets Alternativbudget

jämförd med

Budgetförslaget från S+MP

Nämnder	Utgångsläge Budget 2023 uppräknad med index o. volym	S+MP Jämfört med utgångsläget	AP Jämfört med utgångsläget	Differens AP och S+MP
Kommunstyrelsen	-1 237 146	15 069	143 008	127 939
Tekniska nämnden	-1 540 967	77 967	-4 877	-82 844
För- och grundskolenämnden	-2 308 752	2 547	-37 674	-40 221
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-620 135	896	-10 240	-11 136
Individ- och familjenämnden	-1 681 411	28 013	-14 956	-42 969
Äldrenämnden	-1 374 303	39 420	-31 477	-70 897
Byggnadsnämnden	-55 874	-1 900	-1 332	568
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-19 943	-700	-4 940	-5 640
Kulturnämnden	-164 847	0	43 495	43 495
Fritidsnämnden	-154 281	1 471	-1 537	-3 008
Kommunfullmäktige	-3 971	49	12	37
Valnämnden	-3 384	-15 000	-14 990	10
Personalnämnden	-1 263	0	4	4
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-74 719	1 574	-1 676	-3 250
Överförmyndarnämnden	-15 705	0	47	47
Summa nämnderna	-9 256 702	-9 107 296	-9 193 836	-86 540
Varav finansiella kostnader pensioner	-83 774	-83 774	-83 774	-83 774
Verksamheternas nettokostnader	-9 172 928	-9 023 522	-9 110 062	-86 540
Skatter och bidrag	9 116 244	9 116 244	9 116 244	0
Finansnetto	-92 722	-92 722	-72 722	20 000
Resultatkrav	-45 581	0	0	0
Nyttjande av resultatutjämningsreserv (RUR)	0	0	66 540	66 540

Resultatutjämningsreserven (RUR)

Från och med 2013 har kommunallagen gett kommunerna möjligheten att, under vissa förutsättningar, avsätta delar av sitt överskott till en resultatutjämningsreserv (RUR) i syfte att "utjämna sina intäkter över en konjunkturcykel". Tanken är att kommunen ska kunna sätta av pengar till RUR under ett särskilt bra år, då överskottet blivit större än väntat. När konjunkturen sedan vänder nedåt, och kommunen under ett riktigt dåligt år drabbas av underskott, ska RUR kunna användas för att exempelvis undvika onödigt stora nedskärningar.

Det bör påpekas att de pengar som avsätts till RUR inte finns sparade i något specifikt bankkonto eller kassavalv. Pengarna används av Umeå kommun. Resultatet av en avsättning till RUR blir att kommunens skulder minskar – antingen genom att man betalar av på gamla skulder eller slipper ta upp nya lån. Detta innebär att kommunens soliditet ökar. När kommunen tar ut pengar ur RUR innebär detta istället att soliditeten minskar.

Soliditet är den andel av kommunens tillgångar (skolbyggnader, gator, parker, tomter, m.m.) som betalas med egna medel. Ju högre soliditet kommunen har desto mindre är dess belåning – vilket är bra då räntorna ökar.

Begränsningar i användningen av RUR

Enligt lagen får en kommun maximalt sätta av en summa motsvarande en procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och nettot från de två utjämningsystemen till RUR.

Lagstiftningen sätter inga exakta gränser för när en kommun får göra uttag ur RUR, eller hur stora uttag kommunen får göra. Dessa gränser beslutar kommunen själv utifrån vad som är god ekonomisk hushållning. I lagens förarbeten anges dock vissa riktlinjer för användningen av RUR:

- RUR ska inte användas för att möjliggöra för en kommun att långsiktigt ha en skattenivå som är lägre, eller en kostnadsnivå som är högre, än vad som är hållbart.
- Avsikten är inte heller att en kommun årligen ska ta ut högre i skatt än vad som är rimligt för att systematiskt spara delar av överskotten inför framtiden.
- Uttag ur RUR är inte tänkta att användas till att göra kvalitetshöjande satsningar.

Resultatutjämningsreserven i Umeå kommun

Umeå kommun har avsatt pengar till RUR vid fem tillfällen. Se tabell nedan.

Belopp	Källa
163 miljoner	2017 års budgetöverskott
116 miljoner	2019 års budgetöverskott
283 miljoner	2020 års budgetöverskott
251 miljoner	2021 års budgetöverskott
47 miljoner	2022 års budgetöverskott
Summa 860 miljoner	

Kommentarer:

- Den summa som Umeå kommun har avsatt till RUR (860 miljoner) är taket för vad kommunen får avsätta.
- Av de totalt 860 miljonerna som finns i RUR härstammar 581 miljoner från de år då staten hjälpte kommunerna att skapa väldiga ekonomiska överskott genom olika bidrag p g a pandemin (2020-2021-2022).
- Hade kommunen inte slagit i "RUR-taket" skulle avsättningen år 2022 ha kunnat vara väsentligt större.

Ekonomiskt hållbar användning av RUR

För att beräkna hur stor del av RUR som kommunen kan ianspråka vid en lågkonjunktur rekommenderas kommunerna att utgå ifrån den genomsnittliga årliga ökningen av skatteintäkterna under de tio senaste åren. Låt oss titta på vad detta innebär för Umeå. Se tabell på nästa sida.

Genomsnittlig ökning av skatteintäkter 2013-2022	4,4 procent
Ökning av skatteintäkter 2024	2,4 procent
Skillnad	-2,0 procent

Kommentarer:

Umeå kommuns skatteintäkter ökade i genomsnitt med 4,4 procent per år under tioårsperioden 2013-2022. Under år 2024 väntas skatteintäkterna enbart öka med 2,4 procent. Umeå kommun kan alltså ianspråkta en summa motsvarande 2 procent av skatteintäkterna från RUR under 2024.

Umeå kommuns beräknade skatteintäkter 2024	ca 7 800 miljoner
2,0 procent av skatteintäkterna	157 miljoner

Kommentarer:

Under år 2024 beräknas Umeå kommuns skatteintäkter att uppgå till ca 7 800 miljoner. 2 procent av denna summa blir 157 miljoner. För att hålla sig inom ramen för vad som är god ekonomisk hushållning kan Umeå kommun ta ut upp till 157 miljoner ur RUR under år 2024.

Två avgörande reformer i ett tioårigt Handlingsprogram för Umeå kommun

Reform ett – gemensamma förvaltningar

Till våra långsiktiga åtgärder hör att återinföra och vidareutveckla den *kommungemensamma förvaltningen* i kombination med ett *processororienterat arbetssätt*. När detta koncept avvecklades, på initiativ av Alliansen och Vänsterpartiet, förlorade kommunen mellan 300-500 miljoner kronor om året. Detta i form av uteblivna kostnadsökningar. Men inte bara det. Umeå förlorade en metod som efter ytterligare några år skulle ha gett mellan 400-600 miljoner varje år.

Det som gick förlorat var en uttalad strävan efter ett gemensamt ansvarstagande för helheten som tog sig uttryck i samarbete över verksamhetsgränserna och metoden att släppa lös styrkan från golvet genom att överlåta problemlösningar till de närmast berörda (mer om detta i del två).

Idag föreslår vi fyra förvaltningar. Se nedan:

* *Utbildnings- och kulturförvaltningen*. I denna skulle dagens förvaltningar för *Utbildning* och *Kultur* ingå.

* *Socialförvaltningen*. I denna skulle dagens förvaltningar för *Stöd och omsorg* samt *Äldreomsorg* ingå.

* *Förvaltningen för samhällsbyggnad och miljö*. Här samlar vi dagens förvaltningar för *Samhällsbyggnad*, *Teknik och fastighet* samt *Fritid*.

* *Stadsledningskontoret*.

Reform två – processororienterat arbetssätt

En miljard är inte alltid en miljard. Arbetarpartiet är övertygat om den positiva kraft som finns i "styrkan från golvet". Den måste bara släppas lös. I detta ingår bland annat metoden att överlåta problemlösningar till de närmast berörda.

Om *styrkan från golvet* används på rätt sätt kommer varje arbetad timme att innebära mer – mer produktion, mer trivsel, större trygghet samt mindre sjukfrånvaro. Dessa positiva effekter gäller i första hand för de anställda, oavsett arbetsgivare, och kommer även att gynna elever och äldre samt övriga umebor. Detta gör att vi starkt betonar behovet av ökat personalinflytande. Alltför ofta handlar debatten i och utanför kommunfullmäktige om huruvida verksamheterna ska toppstyras av politiker eller om marknadskrafterna ska styra verksamheterna. Arbetarpartiet vill föra fram en tredje ståndpunkt, och det är att öka personalinflytandet! I detta sammanhang vill vi föra fram det tänkande som kan sammanfattas i begreppet processororienterat arbetssätt. Detta gäller "på golvet". Men det gäller även längre upp i organisationen på olika arbetsplatser.

Låt oss uttrycka det hela på följande sätt: En miljard är inte alltid en miljard. Låt oss ta dagens Individ- och familjenämnd som ett exempel (även andra nämnder skulle kunna tas som exempel). Denna nämnd tilldelas idag ungefär 1,6 miljarder kronor om året för att utföra sina uppgifter. Med rätt arbetssätt och genom att personalen ges ökat inflytande över exempelvis schemaläggning och arbetsmiljö kommer trivsel och motivation att öka, sjuktal och personalomsättning att minska, vilket leder till ökad produktivitet.

Det är detta vi menar med att exempelvis en miljard inte alltid är en miljard. Med rätt arbetssätt kan en budget på en miljard innebära en "produktion" av omsorg som motsvarar 1,25 miljarder! Alltså 25 procent mer. Men detsamma gäller även i motsatt riktning. En dålig personalpolitik, präglad av toppstyrning och "management by fear", riskerar att öka sjukfrånvaro och personalomsättning samtidigt som trivseln minskar. Med ett sådant arbetssätt / personalpolitik finns risken att den satsade miljarden endast "producerar" omsorg för 750 miljoner!

Insikten om att "styrkan från golvet" måste tas tillvara genom ett processororienterat arbetssätt med ökat personalinflytande där problemen löses av de närmast berörda utgör, *tillsammans med en ny och "krympt" förvaltningsorganisation*, utgör de två i särklass viktigaste inslagen i Arbetarpartiets tioåriga handlingsprogram för Umeå kommun.